

עלון זגלמביה זאגלעמביער צייטונג

מידעון מס' 29 תשרי תשע"ב – ספטמבר-אוקטובר 2011
Zaglebie (Zaglembie) Newsletter, September-October 2011

ארגון עולמי נשל יוצאי זגלמביה
Zaglebie World Organization

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa Gornica
Zawiercie
Czeladź
Sławków
Wolbrom
Chrzanów
Dańdówka
Golonóg
Grodziec
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Kromolów
Łagisza
Maczki
Milowice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Olkusz
Oświęcim
Piaski
Proąbka
Siewierz
Strzemieszyce
Trzebinia
Wojkowice
Zagórze
Zabkowice

שנה טובה ומבורכת לכל בית ישראל
Shanna Tova ! Happy New Year !

יום השואה תשע"א – אנדרטת נצר אחרון ביד הזיכרון לקדושי זגלמביה במודיעין
Yom Hashoa Memorial service at Yad Hazikaron in Modiin - 2011

בעמ' 8, "תעשית עמדי הסד יאמת..."
סיפורו של יוסף קוזני – נצר אחרון"
נאת שמשיך יעביק

בעמ' 10, "מכתב לארץ ישראל"
מאת בלה כפתורי

בעמ' 6, "50 שנה למשפט אייכמן - קטעים מעדותם של
ישראל דינור (פזינר) ופרדקה מויא" / מאת יונה קובר

ארגון יוצאי זגלמביה – רח' פרישמן 23 תל-אביב, 63561 טל. 03-5270919
Zaglebie (Zaglembie) World Organization - 23 Frishman St, Tel-Aviv, 63561, Israel - Tel: 03-5270919
Site: <http://zaglebie-world.org>

בימים הקרובים תסתייג שנת תשע"א ותרוא עלינו בברכה שנת תשע"ב.

אני כותב זברים אלו שנה שרישובי הדרום מפלות רקטות ואנשים נהרגים ונפצעים, תוך כדי נסיעה באוטובוס או ברכב פרטי, ברחוב ואף בבית הכנסת.

הגעתי ארצה מקפריסין באפריל 1948, כחודש לפני הכרזת המדינה ופרוץ מלחמת העצמאות. משך 63 השנים שחלפו מאז, לא זכורות לי חקופות ארוכות רבות של שקט. למרות זאת, המדינה התפתחה, התבססה, קלטה עליה והתגברת על הנכשולים הגדולים שעמדו בפניה. מדינת ישראל כיום הינה מדינה אותה העולם מעריך ובה הוא מחשב.

אנן, בני הדור הראשון של יהודי זגלמביה, ניצולי השואה, לקחנו על עצמנו משימות רבות, ביניהן, הנצחת יהדות זגלמביה שנספתה. בנושא זה פעלנו רבות: הקמנו אנדרטה בנחלת יצחק, את יד הזכרון ביער מודיעין – אתר גדול ומרשים ביותר. חשוב לזכור כי האתר שלטו הוקם אך ורק מתרומות ודמי חבר של אנשי זגלמביה בארץ ובח"ל. כמן כן פעלנו בשיתוף פעולה עם השליטות העירוניים והמחוזיים בזגלמביה להנצחת בתי הכנסת, בתי הספר היהודיים, האתרים בהם הוקמו הגטאות הגדולים – 'שרודולה' ו'קמיונקה'. יחד עם זאת נוותרו מספר נושאים לטיפולו המסור. כמו הנצחת בית הכנסת בסוסמביץ, בתי הקברות היהודים במקוה ועוד.

לאחרונה התארגנו לפעילות בני הדור השלישי – דור הנכדים – ואנו, בני הדור הראשון והשני, רואים זאת בסיפוק רב ונסייע להשתלבותם בפעילות הארגון, כדי להבטיח את זכר יהודי זגלמביה.

לקראת השנה החדשה אני מבריך את יהודי זגלמביה מכל הדורות ובהל מקום. ואת משפחותיהם. בשנה טובה.

מי יתן ותכלה שנה נקללותיה, תחל שנה וברכותיה.

אברהם גרין, יו"ר הארגון

עצרת יום השואה תשע"א ביד הזכרון לקדושי זגלמביה. מימין לשמאל, ח"כ זאב ביילסקי ואברהם גרין.
Yom HaShoa memorial service 2011. (L) Abraham Green and MKs Zeev Bielski

עצרת זיכרון לשואה ולגבורה תשע"א וטקס התייחדות עם קדושי זגלמביה

יד הזיכרון - יום שני כ"ח בניסן תשע"א - 2 במאי 2011

ולפוביץ' מסוסנוביץ ונח קנטור; חנוך לרר נכדם של חנוך ומרי-שיינדל לרר, ובנו של אברהם [חיים] לרר מסוסנוביץ; ואילת רובינשטיין נכדתם של חיה צמח לבית שוורץ ויעקב רובינשטיין מבגדן - השתתפו בקטעי קריאה.

הונחו זרים מטעם מדינת ישראל, שגרירות פולין בישראל, ועידת התביעות, מרכז הארגונים, משטרת ישראל, צה"ל, יהודי זגלמביה בתפוצות, דורות ההמשך של ארגון יוצאי זגלמביה, קק"ל, ו-בית הספר מכבים רעות מור.

בתכנית האמנותית הופיעה הזמרת נתנאלה זיו חן - נכדתו של ברוך גוטפריד מבגדן ומנשה פטמן ולהקתו.

את הטקס הנחו בני הדור השני ליוצאי זגלמביה: ורדה גרינברג ושלמה קריב.

תודה לקק"ל על הסיוע בארגון הטקס.

תודה למר זילזרי על הסיוע בהסעת החברים ביום השיאה.

עצרת הזיכרון לשואה ולגבורה וטקס ההתייחדות עם קדושי זגלמביה נערכו כנגל שנה בנוכחות של אלפים: ארבעה דורות ליוצאי זגלמביה, שרים, חברי כנסת, אישי ציבור, מפקדי משטרה וצבא בכירים, קבוצת חיילים על מפקדיהם ואורחים רבים, ביניהם, יוצאי זגלמביה שהגיעו מחו"ל.

תפילת ההתייחדות נאמרה מפי החזן מנשה פטמן. יצחק גרינגרס, סגן יו"ר הארגון אמר "זכור", ובאמירת קדיש התכבד צבי איכנולד. הרב חנוך צבי רובינשטיין, דור חמישי לרב לזין מבגדן, קרא פרק תהילים.

משאו דברים: ת"כ זאב בילסקי - יו"ר השדולה למען ניצולי השואה בכנסת; שלמה גור - סגן נשיא ועידת התביעות בישראל; אברהם גרין - יו"ר ארגון יוצאי זגלמביה; אושרית פדר - נציגת הדור השלישי, נכדה למשפחת פדר מסוסנוביץ.

בני הדור השני והשלישי: און שקד, בתם של הדסה לבית

מדברי אברהם גרין בעצרת...

לפני 66 שנים, במאי 1945, נסתיימה מלחמת העולם השנייה. אנו, "שארית הפליטה", המעטים שנתרו במקרה בחיים, שוחררנו, מי ממחנה ריכוז, מי תוך כדי מארש המוות, ומי מבונקר או ממחבוא כלשהו. לאחר השחרור, חיפשנו בני משפחה, בבית, באיזור הקרוב לבית ובעולם כולו. מהר מאוד גילינו שנשארו בודדים, ללא משפחה וללא בית. מרבית "שארית הפליטה", החליטה לעלות לארץ ישראל, בסיוע אנשי "הבריחה" וחילי הבריגדה היהודית גנבו גבולות. עברנו את הרי האלפים ועלינו על אניות רעועות. בלתי לגאליות, כדי להגיע לארץ ישראל - "המדינה שבדרך". רבים מאתנו נתפסו על-ידי הבריטים ונשלחו למחנות בקפריסין.

עם הגיענו ארצה השתתפנו במלחמות ובקרבות עקובים מדם, לפני ואחרי הקמת המדינה. עם סיומם התחלנו לדאוג לעצמנו. הקמנו משפחות, חיפשנו פרנסה, נושא השואה נותר שותק ודומם, מעין טאבו שאין נוגעים בו. אנשי היישוב הותיק בארץ לא ידעו את מה שעבר עלינו והתקשו להבין אותנו. אנחנו לא רצינו לספר ולערב אף אחד במה שעבר עלינו בתקופה הנוראה הזו.

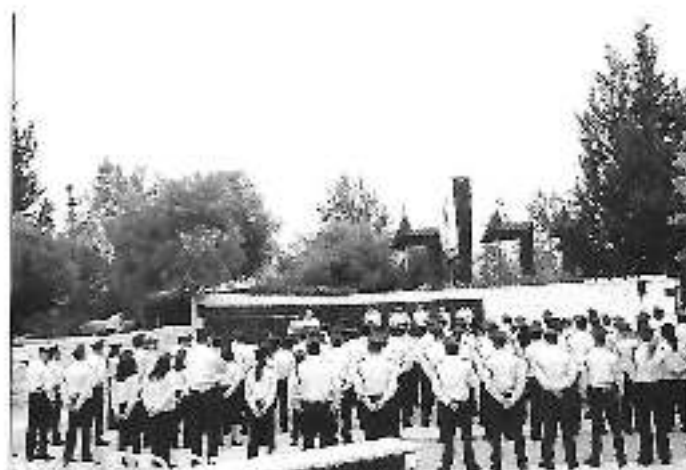
התייחסות זו השתנתה עם תפיסתו של אדולף אייכמן, בשנת 1960, והעמדתו למשפט, לפני 50 שנה - באפריל 1961. אב בית הדין במשפט אייכמן היה השופט משה לדור, אשר היה, בהמשך, נשיא בית המשפט העליון. התובע במשפט, היועץ המשפטי לממשלה, גדעון האוזנר, אמר בנאומו הפתיחה: "במקום בו אני עומד לפניכם, שופטי ישראל, ללמד קטגוריה על אדולף אייכמן - אינו עומד יחידי, עימדי ניצבים כאן, בשעה זו, שישה מיליון קטגורים". אנו, אנשי "שארית הפליטה", הרגשנו כי הוא מדבר בשם כל אחד מאיתנו. עשרות עדים עלו לספר על מה שהתרחש בשואה. ביניהם בלט במיוחד איש סוסנוביץ שבזגלמביה - יחיאל פיינר ששינה את שמו ליחיאל דינור ונדע בכינוי "קצטניק". הוא התעלף תוך כדי מתן העדות. עתה, 50 שנה אחרי, מקים בנו, ליאור דינור, בהרצליה, את בית קצטניק ובו ייוחד אולם לזגלמביה.

משפט אייכמן פתח את סגור לבם של הניצולים ושינה את התייחסות המדינה לנושא. נושא השואה הוכנס כנושא לימוד בבתי הספר התיכוניים. כשהחלוץ, ככל הידוע לי, היה בית הספר התיכון ע"ש כצנלסון בכפר סבא, בניהולו של מורי וידידי - המנהל גדליהו לחמן, בעצמו ניצול שואה.

היום, 50 שנה לאחר משפט אייכמן, נושא השואה הוא נושא חובה בבתי הספר התיכוניים. תלמידי בתי הספר וחניכי תנועות הנוער נוסעים לאושוויץ. אנחנו, ארגון זגלמביה, מוציאים כמעט מידי שנה, משלחת לזגלמביה ולאושוויץ.

כל זה אינו מספיק. חובה עלינו לטפח לבנינו ולבני בנינו על מה שעבר עלינו בשואה. גם רצוי ביותר כי כל אחד מאנשי הדור הראשון שעבר את השואה, יעלה על הכתב את קורותיו, כדי שהדברים לא ישכחו.

אטיים בפסוק מתוך ספר ירמיהו: ימי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם וליל את חללי בנות עמי.

משטרת ישראל ביד הזיכרון במודיעין

בבוקר יום הזיכרון לשואה ולגבורה, התקיים ביד הזיכרון במודיעין טקס מיוחד של יחידת ימ"ר מרכז של משטרת ישראל. משמון ישיביץ פעיל הדור השני ייצג את הארגון ונשא דברים בטקס.

מדליקי המשואות

הרב הנח צבי רובינשטיין

משואה שלישית

שושנה פקטר לבית נדל, מרכזת תורישות ערב לליחודי יהדות בארגון "לב אחים", מעלה המשואה לזכר הנספים בני משפחת זילברשץ/כספי ומשפחת טוביאש, בתה יעל מפעילה ארגון תמיכה בחולים בשם "קול רינה וישועה" לזכר סבו וא רבא רינה זילברשץ מייסדת ארגון "ביקור חולים" בכנרת.

אסנת וקסברג לבית חבה מזבירצ'ה עוסקת מזה שלושים שנה בחינוך הגיל הרך ובהנחלת זיכרון השואה. בן זוגה, בניה, מלטה ומחנה, קאינים הצה"ל. אחיינה סוק גל לב – רן נפל בלבנון. מעלה המשואה לזכר הנספיקו בני משפחת חבה ומשפחת אוקסנהנדלר.

משואה רביעית

שחר שביט ואליה דגני, דור רביעי למשפחת קורנפלד – דגני מוולברום. מעלים המשואה לזכר משפחתם וכאות הוקרה למשפחת דגני מוותיקי התורמים לארגון יוצאי זגלמביה.

משואה חמישית

ליטל חממי וניצן מזל טוב, תלמידות ביה"ס ע"ש ברל כאנלסון בכפר סבא. מעלות המשואה, לציון הקשרים הנמשכים שנים רבות בין בית הספר ליוצאי זגלמביה, בשימור זיכרון השואה, ובהוקרה לפעילות המיוחדת של בית הספר לאיתור ניצולי שואה ברחבי העולם.

משואה שישית

ענבר גולדברג ואורן אדלהייט, תלמידי ביה"ס התיכון מכבים רעות (מו"ר) מעלים המשואה לציון קשרי השכנות הטובה, ההולכים ונרקמים, בין העיר מודיעין-מכבים-רעות לבין בית הספר בפעילות התיעוד וההנצחה של תיכון מכבים רעות - מוד, בהסגרתה תלמידי שכבת י"א על הוריהם ומוריהם, לומדים את לקחי השואה דרך סיפורי הניצולים – פעילות שזכתה לפרס החינוך של "יד ושם" לשנת תש"ע.

משואה שביעית – משואות התקומה

אנהד ואלונה גלברד, דור שלישי לבלוקה יוסף, מעלים המשואה לזכרו של יוסף גלברד, ממייסדי ארגון יוצאי צ'ל'ו.

משואה ראשונה

הרב חנוך צבי רובינשטיין – בן נינו של הרב חנוך צבי הכהן שהיה רבה של קהילת בנדן. ונינו של הרב יצחק מאיר [איצ'ה מאיר] לוי. מי שהיא נשיא "אגודת ישראל" בפולין ושר הסעד בממשלות ישראל הראשונות.

הרב ישראל גליקמן - נינו של הרב יצחק גליקמן שכהן כובה של סוסנוביץ' במשך 28 שנים, עד לשנת 1930. הרב ישראל גליקמן, הוא הרב של גדוד מילואים ומכהן כדיין בבית הדין לגיור.

דינה גלבו

משואה שנייה

דינה גלבו לבית פירסטנברג מסוסנוביץ, מורה בגמלאות. ויעקב [קובה] רזנברג מבודן, תעשיין בעברו.

שניהם מעלים המשואה כהוקרה וכזיכרון לאנשי "הנאשה גרופה" [הקבוצה שלנו] שהתארגנה במסגרת תנועת "העור הציוני" עם כניסת הנאצים לזגלמביה. עיקר פעילותם הייתה הצלה אישית וכללית תוך שיתוף פעולה דאגה לזולת. הפעילות הייתה כרוכה בסיכון רב ורבים לא זכו להגשים את משאלתו של עזריאל קח'וך, ממנהיגי המוער הציוני. לאמור "קצב הבנוי [בארץ ישראל] יהיה חהיר מקצב ההשמדה". בשנת 1986 קבלו חברי הקבוצה את אות הלווחם בנאצים מידי ראש הממשלה, דאד, לוי אשכול ובשנת 1972 היו בין יזמי הקמת מכון "משואה".

יעקב (קובה) רזנברג

50 שנה למשפט אייכמן

ערכה: יונה קובו

ב-11 באפריל 1961 נפתח בירושלים משפטו של הפושע הנאצי אדולף אייכמן בגין "פשעים נגד העם היהודי", "פשעים נגד האנושות", "פשעי מלחמה", "זכויות בארגון עוין" ועוד. המשפט שנערך בירושלים ננעל בהרשעתו ברוב סעיפי האישום. ב-15 בדצמבר 1961 גזר עליו בית משפט בישראל גזר דין מוות.

משפט אייכמן ריתק את הציבור בישראל ועורר הווענינות רבה בעולם. צוותי עיתונות וכל רחבי תבל סיקרו את המשפט. בפעם הראשונה נחשפה השואה בפני גוף משפטי על כל פרטיה, שלביה והיבטיה. הישראלים היו מרותקים למהלכי המשפט ולדיוני ששודרו בזמן אמת ברדיו. היתה זו נקודת מפנה חשובה בציבוריות הישראלית. אזרחי מדינת ישראל הצעירה ובעיקר בני הנוער למדו לראשונה מפי העדים על הרצחנות השיטתית הנאצית שהביאה להשמדה המונית ועל ההתנגדות היהודית.

בזה אחר זה עלו אל הדוכן 108 עדים רובם המכריע ניצולי השואה ושרידיה וספרו את סיפורם. בין העדים במשפט אייכמן היו גם יחיאל די-נור (פיינר), יליד סוסנוביץ', הידוע בשם קצטניק שייחד את דבריו למחנה המוות אושוויץ, ופרדקה מזיא (קוז'נץ) לבית אוקסנהולר שתארה את שקרה בסוסנוביץ' עירה.

להלן, עדויותיהם:

עדות של יחיאל די-נור (פיינר)

יחיאל די-נור (פיינר) על דוכן העדים במשפט אייכמן

ש. נולדת בפולין?

ת. כן.

ש. ואתה מחבר הספרים "סלמנדרה", "בית הבובות", "השעון מעל הראש" ו"קראו לו פיפל"?

ת. כן.

ש. מה הסיבה שחסית בשם הספרותי "קצטניק", מר די-נור?

ת. אין זה שם ספרותי. אינני רואה את עצמי כסופר הכותב דברי ספרות. זו כרוניקה מתוך הפלנטה אושוויץ. הייתי שם במשך שנתיים. אין הזמן שם כפי שהוא כאן על כור הארץ. כל שבר רגע הולך שם על גלגלי זמן אחר. ולתושבי פלנטה זו לא היו שמות, לא היו להם הורים, ולא היו להם ילדים. הם לא לבשו כדרך שלבשים כאן; הם לא נולדו ולא הולידו; נשמו לפי חוקי טבע אחרים, הם לא חיו לפי החוקים של העולם כאן ולא מתו. השם שלהם היה המספר קצטניק. הם לבשו שם, איך לקרוא...

ש. כן, זה מה שהם לבשו שם? (מראה לעד לבוש אסיר מאושוויץ).

ת. זהו הלבוש של הפלנטה הקרויה אושוויץ. ואני מאמין באמונה שלמה שעלי להמשיך בשם זה כל עוד שהעולם לא יתעורר אחרי צליבת העם, למחות את הרעה הזאת, כשם שהאנושות התעוררה אחרי צליבת אדם אחד. אני מאמין באמונה שלמה שכשם שבאסטרונומיה כוכבים משפיעים על מזלנו, כן כוכב האפר אושוויץ נעמו למול כדור ארצנו ומשפיע עליו.

אם אני יכול לעמוד כאן לפניכם היום, ולספר את הקורות מתוך הפלנטה הזאת, אם אני הנפיל של הפלנטה הזאת, יכול להיות כאן ועכשיו, הרי אני מאמין באמונה שלמה שזה הודות לשבועה שנשבעתי להם שם. הם נתנו לי את הכח הזה. השבועה הזאת היתה השריון בו נכנסתי לכח עליון מחוץ לדרך הטבע שאוכל אחרי זמן – זמנו של אושוויץ – שנתיים, בהיותי מוזלמן לעבור את זה.

כי הם הלכו ממני ותמיד, הלכו ממני, ופרדו ממני, ובמבט עיניו היתה השבועה הזאת. קרוב לשנתיים ימים הלכו ממני ותמיד השאירו אותי אחריהם, אני רואה אותם, הם מסתכלים בי, אני רואה אותם, אני ראיתי אותם ליד התור...

תוך כדי מתן העדות הנמשט די-נור הינה לבית החולים. העדות הלצירה אותה הספיק לומר בנושפט אייכמן נחרטה בתודעת הציבור לער. לימים חזר בו דינור מהתאור של אושוויץ כפלנטה האחרת.

קטע מעדותה של פרדקה מזיא על ראשית הכיבוש...

- ש. מה קרה עם הפעולות התרבותיות והציבוריות באזור שלכם?
- ת. באופן רשמי נאסרו כל הפעולות התרבותיות והציבוריות חוץ מפעולת הקהילה, שהיא היתה ממלאת את הפקודות של הממונים והיתה צריכה לארגן את החיים היהודיים. למעשה הייתה התארגנות במחותרת כללית, היה קיים בית ספר לילדים יהודיים למרות האיסור, בצורה בלתי לגלית. אנחנו בסוסנוביץ עצמה ריכזנו בית ספר של אלף ילדים מגיל 6 עד 12 בערך. הקמנו גימנסיה בשביל אלה שהלימודים הופסקו. הלימודים התנהלו בקבוצות של חמש עד שש. השתדלנו לתת להם את ההשכלה האלמנטארית, לא לנתק אותם מלימודים ולא לתת להם להיות מושפעים מהרחוב המלא צרות וזוועות...
- ש. בית הכנסת הגדול שלכם הועלה באש עוד מראשית הכיבוש?
- ת. עוד מראשית הכיבוש.
- ש. על ידי מי?
- ת. על ידי גרמנים אשר הקיפו את כל האיזור, בסוסנוביץ, גם בקטוביץ וגם בבנדין. גם בקטוביץ גם בסוסנוביץ הוקפו גם הבתים שבסביבה, לא רק בתי הכנסת, וכל האזור על האנשים שבתוכם עלה באש, והגרמנים ירו על כל מי שניסה לברוח.
- ש. מה קרה לאנשים אשר התפללו באותה שעה בבית הכנסת?
- ת. הם נשרפו חיים...
- ש. את זוכרת הוצאה להורג בתליה בסוסנוביץ...
- ת. פעם נתלו שניים, ופעם נתלו ארבעה, ביניהם אב ובן.
- ש. ראיח את זה?
- ת. הגרמנים דרשו שהיהודים יחזו ב"הצגה" הזו, אבל רבים ניסו להימלט. אצלנו בבית נסגרו התריסים, לא יצאנו. אבל הם השאירו את הגוויות במרכז העיר. המרחק מהבית שלנו היה 6-7 בתים גדולים. הככר המרכזית - - -
- ש. כמה זמן נשארו הקרבנות תלויים?
- ת. יומיים שלושה. אי אפשר היה לצאת מהבית ולא לראות.
- אב בית הדין: על מה הם נתלו, מה הודיעו הגרמנים?
- ת. על הארבעה דברו שהם נתלו בשל עסקי שוק-שחור. אבל שוק-שחור – זו היתה ביצה. ביצה אחת שמצאו אצל אב, שהיא השיגה אותה אצל פולני בשביל ילדה שלא יגוע. מרעב. זה היה שוק-שחור אצלם. השניים נתלו בעד עזרה שנתנו לאנשים שחזרו מהשטחים הכבושים אלינו, התגנבו. אצלנו צריך היה לעבור את הגבול שהבדיל בינינו. הם היו בשטח של הגנרלגוברמן ואנו היינו מצורפים לרייך. הם עברו את הגבול והיו בלתי-לגאליים. בעד עזרה שנתנו להם הוצאו להורג.
- ש. בת כמה היית כשפרצה המלחמה?
- ת. הייתי בת 17

פרדקה מזיא על חוכן העדים במשפט אייכמן

ועשית עמדי חסד ואמת... (בראשית מ"ו, 29)

סיפורו של חלל נצר אחרון יוסף קוחן

מאת: שמשון ישראלי

חברי ארגון זגלמביה היקרים,

השנה מתקיים בחודש ספטמבר הריזת העלמין הצבאי בעפולה טקס מיוחד. טקס המסמל את סופה של פרשה שנמשכה יותר מששים ושלוש שנים. פרשה שראשיתה בקרבות משמר העמק מהקרבות העקובים מדם של מלחמת העצמאות.

רקע

קרבות משמר העמק נערכו על השליטה בציר הדרך בין ג'נין לחיפה. הקרבות פרצו ב-4 באפריל 1948 ונמשכו עד ה-13 באפריל. כוחותיו של פאוזי-אל-קאוקלי בשם "צבא ההצלה" ניסו להשתלט על ציר הדרך מצומת מגידו עד צומת יקנעם. משמעות השליטה על דרך זו באותם הימים – חסימת ציר ואדי ערה, חסימת ציר ואדי מילך ושליטה על הזרמת כוחות לכונן חיפה, אשר היתה חשובה וללא כוחות הגנה. למעשה, ניתוקו של הגליל. יש לציין כי קרבות משמר העמק התקיימו במקביל ל"מבצע נחשון" – פריצת המצור על ירושלים.

סביב משמר העמק היו באותה תקופה כפרים ערביים על הגבעות השולטות. אחת הגבעות היתה – אבו זריק (סמוך לקבוץ הזורע). ב-12 באפריל 1948 תוך כדי הסתערות ולחימה עיקשת, נפגע איש ההגנה יוסף קוחן אמונות בראשו ופונה לבית החולים בעפולה.

יוסף קוחן

יוסף קוחן

יוסף, בנם של בלומה ואלתר-מנחם הכהן, נולד ב-1927 בעיר אולקוש שבמחוז קיילצה. בן למשפחה מהמכובדות בעיר, אביו היה סוחר תבואות אמיד. יוסף למד ב"חדר" וסיים בית ספר יסודי בעירו.

ערב מלחמת העולם השנייה חיו באולקוש כ-2,700 יהודים. עם כניסתם של הכוחות הגרמנים לאזור (ספטמבר 1939) החלה רדיפת היהודים והחרמת רכושם. בעיר הוקם יודנראט ורבים מהיהודים נשלחו למחנות עבודה וכפייה בשלזיה. בספטמבר 1941 רכזו יהודי העיר בגטו. במאי 1942 עברה האוכלוסייה מצור, כאשר נעלה כאשר נעלה למשך מספר ימים על ידי הגרמנים בגימנסיה המקומית

ללא מזון ושתייה. מעטים מהאוכלוסייה הפולניו ניסו לסייע, וסיפקו לנצורים לחם וארוחות צהריים. ביוני 1942 גורשו כל יהודי אולקוש למחנה ההשמדה אושוויץ.

הוריו, אחיו ואחיותיו של יוסף נספו באחד ממחנות ההשמדה. רק הוא שרד לאחר שעבר את שנות המלחמה באתר מחנות הריכוז הגרמניים, עבר את כל מדורי הגיהנום וניצל בנס. יוסף קוחן נותר בודד מכל משפחתו הגרעינית, נצר אחרון למשפחתו.

ב-19 באוקטובר 1946, עלה יוסף קוחן יחד עם 1,252 ניצולי שואה אחרים על אונית המעפילים "לטרון" בדרכם לארץ ישראל. בלב ים נעצרה האוניה ע"י ארבע משחתות הצי הבריטי. הם גררו את האוניה לחיפה ומשם שולחו המעפילים באונית גירוש לקפריסין.

יוסף קוחן הגיע לארץ ב-5 במאי 1947 התגורר בחיפה והתוודע לכמה בני משפחה, דודים ובני דודים. לאחר הכרזת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 התנדב קוחן להגנה. הוא צורף לגדוד 22 של חטיבת כרמלי, עסק בתחילה בהגנת איזור הצפון וליווה שיירות בין זכרון יעקב לחיפה. לאחר מכן צורף ליחידת הלוחמים של גדוד 22 שלחמו בקרבות משמר העמק ונפל בקרב.

התעלומה

בבית החולים העמק בעפולה נקבע מותו של יוסף קוחן. הוא הועבר לקבורה בבית העלמין המקומי עם לוחמים נוספים. על קברת הזנחה מצבה עליה נחרתה הכתובת "אלמוני".

החל משנות החמישים פנו בני משפחתו של קוחן אל משרד הביטחון בבקשה לחקור היכן טמון יקירם. הם נענו בשלילה ובתשובות מתחמקות. היחידה להנצחת החייל הגדירה את יוסף קוחן "נעדר אשר מקום קבורתו לא נודע". בהר הרצל, בחלקת הנועדדים, הוקמה מצבה עליה חקוק שמו של יוסף קוחן. באותן השנים, חיפש אדם אחר את אחיו. היה זה מורה יהודי בשם מריוס ליוינגסטון מפילדלפיה שרצה לדעת מה עלה בגורלו של אחיו דוד שנעלם במלחמת השחרור. הספור של דוד ליוינגסטון התפרסם בעיתונות ובעקבות כך יצר עם האח מריוס קשר לוחם מלחמת השחרור, זאב לופן, והעיד שהוא זוכר שדוד ליוינגסטון לחם איתו ונפל בקרבות משמר העמק. הוא ידע לספר שדוד נהרג מהתפוצצות רמון יד. כמו כן ידע לספר שזיהה את הגופה על פי גובהו של דוד ותלתליו השחורים, על סמך עדות זו הוחלט בסופו של דבר שהחלל בעפולה הטמון תחת המצבה שעליה כתוב "אלמוני" הוא דוד ליוינגסטון ושמו נחרת על המצבה.

אנשי גדוד 22 אשר לחמו עם קוחן, היו הראשונים שהטילו ספק אם ליוינגסטון אכן קבור בחלקה הצבאית בעפולה. יוסף קוחן שנשלח לתגבר עם חבריו את קיבוץ משמר העמק היה הקשר של צבי קשת מפקד המחלקה שמונתה להסתער על הכפר אבו-זריק. לימים העיד קשת שהאש היתה כבדה. למרות שנפגע מכדור בלחיו, הבחין ביוסף קוחן הרץ והנושא מכשיר הקשר נופל וחוזר נפער במצחו. הוא אף ציין ואמר "ידעתי שזה סופו". במשך שנים רבות ניסו לוחמי גדוד 22 לפתור את תעלומת מקום קבורו של יוסף קוחן.

סופה של הפרשה

לפני כארבע שנים, התפרסמה כתבה תחת הכותרת "מי קבור כאן". הכתבה מגוללת את פרשת נפילתו של יוסף קוחן, העלמו וקביעת מצבה על שמו של דוד ליוינגסטון. באחד התצלומים בכתבה נראה אדם יושב על קצה המצבה. היה זה בן דודו של קוחן ד"ר יצחק

המצבה של יוסף קוחן בבית הקברות הצבאי בעפולה

שנטל. התקשרתי אליו והצגתי את עצמי כפעיל בארגון יוצאי זגלמביה. הבנתי מחוץ דבריו שמשרד הביטחון והעוסקים בזיכרון אותו ב-"לך תשוב" במשך השנים ורציתי לעזור לו לסיים את הפרשה.

פניתי למשרד היחידה לאיתור נעדרים, שם נאמר לי שאינני יכול להיות צו בעניין. בודאי שלא לקבל פרטים. לאחר אין סוף בקשות הסכים מפקד היחידה לאיתור נעדרים לקיים פגישה עם שנטל ואיתי. הוקצבה לנו רבע שעה. אל הפגישה זומן גם חוקר מטעם היחידה, איש מילואים האמון על התיק מזה מספר שנים. הפגישה נמשכה קרוב לשלוש שעות. הוחלט להעביר את החומר והעדויות שהצטברו במשך השנים ללשכתו של הרב הראשי לצה"ל. בנוסף לרוש פתיחת הקבר לבדיקה ולקחת דנ"א. התיק הועבר בסופו של דבר לטיפולו של היועץ המשפטי לממשלה, זאת מאחר ואין קרובי משפחה מדרגה ראשונה אשר יכולים לדרוש מבית המשפט פתיחת הקבר. חששתי שהתיק הולך להקבר בין מדפיה ותיקה האין סופיים של המערכת המשפטית.

בשנה שעברה (2010), בזמן שהותנו כמשלחת "זגלמביה" בפולין, צלצל הטלפון שלי באמצע מפגש עם ראש עיריית בנדין. בצדו האחר של הקו היה בן דודו של קוחן, ד"ר יצחק שנטל. עמו אני שומר על קשר כל העת. הוא בישר לי שהתקבל אישור לפתוח את הקבר ולעשות את הפעולות הנדרשות לבדיקה, ובמחצית יולי (2011) התבשרתי שקיימת התאמה ודאית של ה-דנ"א. החלל שטמון בבית העלמין בעפולה הינו יוסף קוחן. עד היום לא ידוע מה עלה בגורלו של דוד ליוינגסטון.

נפלה בחלקי זכות גדולה להיות שותף במשימה זו, ואני מודה ליחידה לאיתור נעדרים ולמפקדה הרב גבי משעלי אשר עשה מעל ומעבר, לד"ר יצחק שנטל אשר שיתף אותי בפרטים ולד"ר ירח פארן איש המילואים וחוקר מטעם היחידה. הטקס בחלקה הצבאית בבית העלמין בעפולה מסמל את סופה של פרשה ארוכה. כעת על "כרית" המצבה חרותים שמו ופרטיו של יוסף קוחן.

יוסף קוחן ועוד חמישה חללים אחרים הונצחו ביד הזיכרון לקדושי זגלמביה במודיעין. שנותיהם חרותים על גלעד שהוקם במיוחד לזכרם של חללי נצר אחרון. כל השישה מוצאם מערי זגלמביה ועירוניה.

יהי זכרם ברוך

הנדר קוים

טקס הקמת "בית - ק.צטניק לתודעת השואה ותקומת ישראל"

רשמה: רינה כהן

"בית - ק.צטניק" יוקם בהרצליה לזכרו של סופר השואה יחיאל (פיינר) די-נור ז"ל, אשר מדע בשמו הספרותי - ק.צטניק 135633. הבית ישמש מרכז לימוד, מחקר והדרכה בנושא השואה ותקומת ישראל ויעביר את נושא השואה דרך מהלך חייו ומורשתו הספרותית הייחודית של הסופר ודרך סיפורה של קהילת זגלמביה, בה נולד וחי עד מלחמת העולם השנייה.

טקס הקמת "בית - ק.צטניק" החקיים למחרת יום העצמאות במטרה לציין את הקשר שבין מוראות השואה לתקומת ישראל בארצו. בטקס נכחו: ליאור די-נור, בנו של הסופר ומשפחתו, שהם היוזמים ומקימי הבית לזכרו של אביו, ושרידי ה"ק.צטניקים" מארגון יוצאי זגלמביה. את הטקס פתח אברהם גרין, יו"ר ארגון יוצאי זגלמביה. בדבריו הדגיש גרין את חשיבות הקמת הבית אשר ישמש גם כמקום ומרכז כינוס לדורות הבאים של יוצאי זגלמביה. פרופ' יהודית סיני סיפרה על הקשר המיוחד שהיה לה עם הסופר ועל אחותה, סניה, אשר נספתה בשואה והייתה אשתו של יחיאל די-נור (פיינר) - עליה הוא מספר בספרו סלמנדרה. סיני תיארה את הימים הושושים בהם שהתה בגטו יחד עם אחותה ובעלה. ליאור די-נור דיבר על חשיבות הקמת הבית. על לקחי השואה כמורשת היסטורית. ועל חובתנו הלאומית והאנושית לעצב את התקוה, החלום והשיקום של האמונה המחודשת באלוהים ובאדם בבחינת 'דע ואין באנו ולאן אתה הולך'...

באי הטקס התרגשו כאשר ליאור די-נור הזמין את הנכחים לגשת ליסודות הבנין כדי לטמון בתוכם את האפר שנשא ק.צטניק מאושוויץ והביא אותו לארץ בתוך מטפחת קטנה שקיבל מאימו טרם נפרדה ממנו בדרכה האחרונה אל המשפחות. בימיו האחרונים, בטרם הלך לעולמו, גילה הסופר את הסוד השמור בליבו לבנו ליאור ובאותו מעמד קשה מנשוא, השביע את ליאור לטמון את האפר הקדוש ביסודות "בית - ק.צטניק" והוסיף, ודרש כי: ...אפר זה, כמוהו כיסוד שבועתי ונדרי לספר את אשר ראו עיניי ולהאמין בהנחלת תודעת השואה והלקחים שנלמדו וילמדו את דורות ההמשך...

עם השנים התפוררה המטפחת וליאור שמר את אפר הקדושים מכל משמר.

אהרן טייכנר, מכרו של ק.צטניק מימי ילדותם בסוסנוביץ ויהודית סיני טמנו ביד רועדת קמפוז מאפר יהדות אירופה ליסודות "בית - ק.צטניק". ליאור טמן יחד עם האפר מגילה המציינת את הקמת הבית ואברהם גרין התכבד בכיסוי האפר באדמה.

טקס הטמנת האפר ביסודות "בית ק.צטניק"

מכתב לארץ ישראל

מאת: בלה כפתורי

באחד מימי השואה ביד הזיכרון במודיעין פגשתי את משה אורבך שסיפר לי כי יש בידו מכתב שהגיע מבגדד ב-1941 לארץ ישראל, אל אחיו. במכתב שהוגב מבגדד הכבושה יש דרישות שלום של חברים ושכנים אל קרובי משפחה בארץ, ואחד הכותבים הוא אבי, וולף, אשר שלח את המכתב אל סבא וסבתא שלי מצד אמא שכבר היו בישראל, כלומר שלח אליהם סימן חיים מבגדד.

מספר ימים לאחר המפגש עם אורבך הגיע אלי תצלום המכתב בכתב ידו של אבי....

אני יכול להודיע לכם שאנחנו כולנו ב"ה בריאים, אך מתפלאים על שתיקתכם הארוכה כל כך. ענשיו נפלה לידנו הזו מנות מיוחדת לשלוח לכם נשיקות ודרישת שלוח מקרב לבנו. מהילדים שלכם: מקס אשתו והילדים, הלל אשתו והילדים, יעקב אשתו והילד, בינם ממני ומאשתי – בתכם אסתר ומבתנו בלה שגדלה להיות נערה יפה שתופרת שמלות לעצמה, ובתנו פרידה-חנה ובננו יונס. אנוהו כולנו מנשקים אותכם.

שלכם המסור, וולף

*Liebe und Tere Eltern Bolimowski! Bitteberichte auch das wir sind
 jed alle gesund, er umgeht uns sehr gut, es ist so langsam schreien und
 wir schreibt in die Zeit die sehr tief. Ich bin bei den Schreien
 nicht schlafen wir die die Schreien und geschickte
 sehr. Also, die in der Arbeit Frau B. Kuder, Parabel Frau u. Kuder,
 Pinau, und die in der Arbeit, Esther von einer Tochter Bala
 welche ist schon eine hübsches Fräulein, nicht schon schön Fräulein, man
 Tochter Frieda, Chaya und Sahi Jonas ist alle hier in der, wir sind*

וולף-זאב נימן, אשתו אסתר, בתם פרידה-חנה ובנם יונס-יונתן נרצחו כולם. היחידה ששרדה היא בלה.

לזכרם

על ידי נח פלוג ז"ל

ניצולים רבים מקבלים פיצויים או שפרו את תנאיהם הודות בשנים האחרונות פעל נח רבות בועדת אושוויץ המורחבת ואף נבחר כיושב ראש ועדת אושוויץ הבינלאומית.

התארים בהם נשא נח, ובכלל זאת יו"ר מרכז הארגונים, תרמו להישגים הרבים אותם הוא השיג. ואולם יותר מכל השיג נח את הישגיו בזכות נועם הליכותיו והידע הרב שהיה לו בתחומים השונים בהם פעל.

הכרתי את נח לפני למעלה מעשרים שנה, ומאז נמצאנו בקשרים רבים, ותחילה בהתאחדות יהודי פולין ובהמשך כחברי הוועד המנהל של מרכז הארגונים, כחברים בוועדות השונות וגם עקב פעילותו להחזקה מחנה אושוויץ. נושא הקרוב לליבי, במיוחד אהבתי והתרשמתי מהשיחות האישיות הרבות שקיימנו בינינו, בהן למדתי על פעילותיו הרבות והמגוונות של נח, ואף הכרתי את נח האדם.

מעטים כמותו הכרתי בכל פעילותי הציבורית. הנמשכת עשרות שנים. נח יחסר לי מאוד.

היה אדם ואינו עוד.

יהי זכרו ברוך.

אברהם גרין, יו"ר ארגון יוצאי זגלמביה

בתורה זכור אדם אחד בלבד אשר נשא את השם נח, ועליו נאמר "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו". נח בן למך בן מתושלח היה דור עשירי לבריאת העולם וכבר אז היה העולם רווי שחיתויות, "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ". ה' רגז וחשב להרוס את כל אשר ברא, "אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה". אבל ה' הוא אל רחום וחנון ולכן מחד - הביא מבול על העולם, אך מנגד, הוא ביקש לקיים את הבריאה ולהמשיך אותה. לכן בחר נח כדי שיבנה את התיבה - "תיבת נח", אשר באמצעותה ימשכו החיים. למה דווקא נח? שכן "נח מצא חן בעיני ה'", בשל צדיקותו ותמימותו. לכן נבחר לחפקיו המנובד והחשוב.

כמו נח המקראי, גם נח פלוג יכול להיחשב כצדיק, רחוקפה זו, כשכל אחד דואג לעצמו ולביתו, ורובו נח מסגולותיו והשקיע את זמנו, מרצו ולעתים אף את כספו, משך עשרות שנים, בפעילות למען ניצולי השואה. הוא פעל למענם אצל הממשלה, בכנסת ובמוסדות חספים בישראל, ומחוץ לישראל - בארצות אירופה השונות כגון גרמניה, אוסטריה, צ'כיה, פולין, והוציאו בוועידת התביעות בניו יורק, בפעילויותיו אלה השיג נח הישגים רבים ומשמעותיים למען הניצולים.

ארגון יוצאי זגלמביה אבל על מות

אריה אדליסט ז"ל

חבר ועד התאחדות יוצאי פולין בישראל
וי"ר ארגון יוצאי צ'נסטוחובה בישראל

תנחומים למשפחה

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

ארגון יוצאי זגלמביה אבל על מות

נח פלוג ז"ל

יו"ר מרכז הארגונים של ניצולי השואה
בישראל

תנחומים למשפחה

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

ארגון יוצאי זגלמביה משתתף בצערך של

צבי ענבר

באבלו הכבד על מות אמו

מרים ברנשטיין ז"ל

תנחומים למשפחה

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

ארגון יוצאי זגלמביה משתתף בצערך של

מנחם אריאב

יו"ר החברה להשבת רכוש

על מות אחיו ז"ל

תנחומים למשפחה

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

ארגון יוצאי זגלמביה אבל על מות החברה

יוכבד קזימירסקי ז"ל

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

תנחומים למשפחה

ארגון יוצאי זגלמביה אבל על מות החברה

בלומה מוטיל ז"ל

תנחומים למשפחה

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

בלומה מוטיל ז"ל – חברות בת 70 שנה

לפני כמה חודשים הלכה לעולמה חברתי הטובה בלומה מוטיל לבית פרגריכט מבגדין. משחר ילדותנו בעיר בגדין היינו יחד. מימי בית הספר ועד יום פטירתה היינו בקשר. למדנו יחד באותה כיתה ובתקופת המלחמה ושלחנו באותו טרנספורט לאותו מחנה עבודה בחבל הסודטים. שוחררנו יחד ב-9 במאי 1945. לאחר המלחמה שחרנו על קשר יומיומי במחנות העקורים בגרמניה. עלינו לישראל ושרחנו בצבא. הייתי בחתונה שלה עם שמואל ובחגיגות ברית המילה של שני בניה. בלומה ושמואל נהלו קונדיטוריה ולאחר פטירתו המשיכה בלומה לעבוד עם אחד מהבנים. בלומה הותירה אחריה משפחה לתפארת. שני בנים, צבי ומוטי ונכדים ונינים. רצה הגורל ובשנתיים האחרונות נפגשנו יום יום. קשה לי מאוד בלעדיה. יהי זכרה ברוך.

בלה כפתורי לבית ניסן

מענק לניצולי השואה שעבדו בגטאות

ניצולי שואה שעבדו בגטאות במהלך מלחמת העולם השנייה ולא קיבלו תשלום או מענק, זכאים למענק חד-פעמי בסך 2,000 יורו.

בעקבות לחץ של ממשלת ישראל וארגוני הניצולים החליטה באחרונה ממשלת גרמניה לשלם 27 מיליון יורו לניצולים אלה.

בקשות יש להגיש עד סוף דצמבר 2011.

לברורים ניתן להתקשר למספר *8840

מי מכיר? מי יודע?

משפחת גבירצמן מזביירצ'ה

משפחת גבירצמן - האב שלמה היה קצב. האם-ציפורה גבירצמן שיקה, ילדיהם-יעקב, יהודה וצילה. אם אתם מכירים את בני משפחת גבירצמן שהיו בזביירצ'ה לפני פרוץ המלחמה והיה לכם קשר עם אחד מבני המשפחה במהלך המלחמה ולא אחריה, אנא פנו לאורלי ג'קסון: מושב גבעת שפירא. טלפון: 09-8663120 נייד: 052-2336468 דוא"ל: jackorly@walla.com

האם אתם מזהים את האנשים שבתצלום?

חנה ברלינר פישטל מחפשת מידע על האנשים בתצלומים מדומברובה גורניצ'ה.
[שמאל] מימין לשמאל, ככל הנראה בת למשפחות קורנפלד, בלתי מזוהה.
[ימין] מימין לשמאל: אברהם ברלינר, קורנפלד?, חנה ברלינר, בלתי מזוהה.

Do you recognize the people?

Prewar photos from Dabrowa Gornicza

[L] a girl from the Kornfeld family (I believe), and an unknown person
[R] left to right: unknown, Chana Berliner, Kornfeld?, Abram Berliner

Hannah Berliner Fischthal
hberlinerf@gmail.com

יוסף אורבך מסוסנוביץ'

לילה אורבך, כיום לאה אדיר, מחפשת מידע על אביה יוסף אורבך מסוסנוביץ' ועל המשפחה. המשפחה גרה בררו' ומולינסקה 11 לפני המלחמה. בשנת 1942 נשלחו לגטו שרודולה ומאז אין לה כל מידע על אביה.

לאה אדיר, טלפון: 052-3931666 נייד: 04-8255918 דוא"ל: adir_l@bezeqint.net

משפחת זאוברמן-(Zauberman) מדומברובה ומשפחת שייב מניבקה

חיה שולימוביץ' מחפשת מידע על יצחק ורבקה זאוברמן מדומברובה שנספו בשואה. בתם סטפה שרדה. האם הי' לסטפה (שכרר ופטרין) אחים ואחיות, בני דודים ובני משפחה אחרים.

כמו כן מחפשת מידע על משפחות שייב מניבקה.

חיה שולימוביץ' - טלפון: 03-6760368 נייד: 054-7745514 דוא"ל: hava81@bezeqint.net

אסתר פכטר ושלמה זלמן וילנר מבנדן

ירם שגיא מחפש צאצאים, בישראל או בחו"ל, של סבתו אסתר פכטר שנישאה לשלמה זלמן וילנר. מקום מגוריהם היה בודין.

כמו כן הוא מחפש מידע על גרשון ומינדלה ויניריב. לגרשון היתה חנות צעצועים בסוסנוביץ' והוא נהרג ב-19.10.43. לגרשון היתה בת אחת שנרצחה יחד עם בעלה על ידי הגרמנים בשנת 1944. מינדלה נולדה ב-28.11.1880 ב-וולוז'ימיר-ווליונסקי (Włodzimierz Wołyński) שם אביה ברק לייזר (Berek Lejdir) ושם אמה חיה (Chaja z Gildwargow). היא היתה מורה במקצועה.
יורם שיגא - טלפון נייד: 057-4201074 טל. לפקס: 3-9601371 דוא"ל: yoramsagi@013.net

משפחת שיין מבנדין

אלה לרנר מחפשת מידע על משפחת שיין מבנדין. הדוד של אמה, אהרון ארנולד קון (Arnold Aron Kon) מפרוצ'ק התחתן עם זיסלה-זידה (Zyda-Zisla) שיין (Szajin) מבנדין. הוריה של זיסלה היו ברק-משה (Berek-Moszek) וליבה-לאה (Liba-Laja) לבית קון. זיסלה ואהרון קון התגוררו בלודז' ולאחר מכן רזדוונסקה וולה.

אלה לרנר. טלפון: 03-5500896

מידע שוטף

פרויקט בתי ספר - תיעוד והנצחה

לאחרונה פנו אלינו מבתי הספר התיכון ע"ש כצנלסון כפר סבא ומתיכון מכבים-רעות (מו"ר) לשתף ניצולי שואה בפרויקט "תיעוד והנצחה". בני נוער מבתי הספר, יתאמו מועד מתאים ומקום מתאים למפגש, לראיין ולתעד את חברינו בני הדור הראשון.

אנו פונים לחברינו בני הדור הראשון ומבקשים אתכם להשתתף בפרויקט חשוב זה. כל מי שמעוניין להשתתף בפרויקט "תיעוד והנצחה" אנא פנו לשמשון ישיביץ טל. 052 - 5469888

או לאולם הארגון בטל. 03-5270919 בימי רביעי אחר-צהריים על מנת למסור פרטים.

הנצחה באמצעות בולים

כחונת הארגון להפיק גיליון בולים לקראת יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשע"ב. גיליון הבולים יכלול פרטים מיד הזיכרון וממורשת קהילות זגלמביה.

חברים מחמנים להביע תגובותיהם.

השבת רכוש

השבת
נספי רכוש
השואה

החברה לאיתור והשבת נכסי נספי השואה מחפשת את קרובי משפחתם של:

אברהם זוכר ויינגרטן (Abraham Sucher Weingarten) מקטוביץ'

אהרן יעקובוביץ' (Aharon Yakubovitz) מבנדין

איציק יוסקוביץ' (Icek Joskowicz) מבנדין

דוד אלטמן (David Altman) מבנדין

הענדיל לנדוי (Hendil Landoi) מבנדין

יוסף הירשברג (Joseph Hirschberg) מבנדין

מנדל קורנפלד (Mendel Kornfeld) מבנדין

שרה ברקוביץ (Sara Berkovitz) מבנדין

לימור גור - דוברת החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ

טל: 03-7566858 נייד: 052-8068383

חיפוש ירשים

הגיע לידנו מכתב שנשלח על ידי גב' מריה משלנקה (Maslanka) מבנדן המחפשת את ירשיו של מנדל יעקובסון שהיה טרם המלחמה בעליו של נכס ברחוב גורני (Gornej) מס' 6. כיום לא מופיעים ברישומים בעלים לנכס זה. הנכס הופיע במפה 8 של המהדסה ברבאקי משנת 1933 רישום 12/1, על הבנין רשום 163/1 וגודל הנכס 98 מ"ר. הנכס הסמוך שמספרו במפה 163/2 היה שייך ל JAN KAROL JEDRZEJEK.

היוזעים פרטים רלוונטיים מתבקשים להתקשר למאירה ברגר, מזכירת ארגון יוצאי זגלמביה, בטלפון 052-3294201.

מרכז מידע וסיוע לגיל הזהב ע"ש אלרן - בתל-אביב-יפו

עיריית תל-אביב-יפו מקיימת מרכז מידע לאוכלוסייה המבוגרת בעיר.

כל תושבי תל-אביב-יפו יכולים לפנות למרכז לקבלת מידע והכוונה.

המרכז לשירותכם בימים א'-ה' בין השעות 08:00-16:00

מספר הטלפון: 03 - 5378880

המרכז האוניברסיטאי
לפיחוח טבל בחיפוך

בית התפוצות
מזיאון העם היהודי

השתלמויות חדשות בבית התפוצות בשנת הלימודים תשע"ב 2011 – 2012 בעריכת רבקה אדרת

• **קסם האהבה - דער ווונדער פון ליבע. אהבה בספרות היידיש - יצירות סופרים ומשוררים**
סדרת מפגשים מלווה במופעי תיאטרון, קולנוע ושירה בימי שישי אחת לחודש בין השעות 09:00-11:00. מפגש ראשון - 11 בנובמבר 2011

• **"מעשה בחסיד אחד..." (הכנסת כלה, ש"י עגנון) - החסידות מראשיתה ועד עתה**
56 שעות אחת לשבועיים בימי שני מפגש ראשון - 7 בנובמבר 2011

• **משולבות אשה אל אחותה" (שמות כ"ו, י"ז) - משים בעולם היהודי**
56 שעות אחת לשבועיים בימי שני מפגש ראשון - 14 בנובמבר 2011

טל. 03-7457806 דוא"ל: bnzipis@post.tau.ac.il
טל. 03-7457908 דוא"ל: bhaderet@post.tau.ac.il

להרשמה ניתן לפנות אל ציפי שפיגל:
לפרטים ניתן לפנות אל רבקה אדרת:

דמי חבר לשנת 2011

הפעילות הרבה של הארגון מחייבת הוצאות נספיות בלתי מרוטלות. הכיסוי הנספוי העיקרי בא מדמי חבר העומדים השנה על 130 ש"ח. כל תרומה נוספת תתקבל בברכה.

אח דמי החבר ניתן לשלם:

- ישירות לחשבון הבנק: לחכות "ארגון יוצאי זגלמביה", בנק לאומי, הרצליה, סניף 783, מס. חשבון: 3460062 המשלם בדרך זו מתבקש לרשום את שמו וכתובתו כדי שודע למי ולאי לשלוח קבלה
- באולם הארגון, רח' פרישמן 23 ת"א. האולם פתוח בימי ד' אחר"צ.

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members that died in the Holocaust. Those who wish to commemorate their beloved ones can contact the organization.

Opening Ceremony of Ka. Tzetnik House In Herzliya

The Oath has been Fulfilled

Opening Ceremony of Ka. Tzetnik House of Holocaust Awareness and Israel Revival

Recorded by Rina Cohen

Ka. Tzetnik House was established in Herzliya in memory of Holocaust author Yehiel (Finer) Dinur, may he rest in peace, who was known by his *nom de plume*, Ka. Tzetnik 135633. The House will function as a center of study, research, and education on the Holocaust and Israel's revival, and will communicate the topic of the Holocaust through the author's unique life story and literary heritage and through the story of the community of Zagłębie, where he was born and lived until WWII.

The opening ceremony was held the day after Independence Day to emphasize the connection between the events of the Holocaust and the revival of the Jewish people in its homeland. The ceremony was attended by Lior Dinur, the author's son, and his family, who initiated and constructed the Home in his father's memory, and other Ka. Tzetnik survivors Zagłębie. Abraham Green, Chairman of Zagłębie organization, was the first speaker. Green emphasized the significance of establishing the House, which will be used both as a site and center for gatherings of the future generations of Zagłębian Jews. Prof. Yehudit Sinai spoke of her special bond with the author and his wife and her sister, Sniya, who was killed in the Holocaust, and of whom the author wrote in his book *Salamander*. Sinai described the dark days in which she sat in the ghetto with her sister and her husband. Lior Dinur spoke of the importance of establishing the House, and the lessons of the Holocaust as a historic heritage, and of our national and human duty to shape the hope, the dream, and the rehabilitation of renewed faith in God and in man, on the model of "Know from where you came, where you are going..." (*Mishna, Avot 3a*)

It was an emotional moment for the audience when Lior Dinur invited everyone present to participate in burying the ashes that Ka. Tzetnik had brought from Auschwitz to Israel in a small handkerchief that his mother had given him as she parted from him for the last time on her way to the crematorium. Before he passed away, the author revealed to his son the secret that he had kept and at that difficult time, he swore Lior to bury the sacred ashes in the foundations of Ka. Tzetnik House and he added, "...these ashes, just like the foundation of my oath to recount everything that my eyes have seen and to believe that by teaching awareness of the Holocaust and its lessons, the future generations will learn..."

Over time, the handkerchief disintegrated and Lior safeguarded the sacred ashes.

With shaking hands, Aharon Teichner, Ka. Tzetnik childhood acquaintance from Sosnowiec, and Yehudit Sinai, buried a pinch of the ashes of Europe's Jews in the foundations of Ka. Tzetnik House. Together with the ashes, Lior buried a scroll announcing the establishment of the center, and Abraham Green received the honor of covering the ashes with earth.

This attitude changed when Adolph Eichman was caught in 1960 and put to trial 50 years ago, in 1961. The presiding judge was Judge Moshe Landoy, later President of the Supreme Court. The prosecutor, Attorney General Gideon Hausner, stated in his opening statement: "As I stand before you, judges of Israel, to prosecute Adolph Eichman, I am not standing alone. With me at this time stand six million prosecutors." We, the remnants, felt that he was speaking on behalf of each one of us. Dozens of witnesses took the stand to recount what happened in the Holocaust. One of the most prominent of these witnesses was Yehiel Finer of Sosnowiec, Zagłębie, who later changed his name to Yehiel Dinur and became known as K. Zelnick. He fainted during his testimony. Now, 50 years later, his son, Lior Dinur of Herzliya, established K. Zelnick House which also contains a hall dedicated to Zagłębie.

The Eichman Trial opened up the locked compartments of the survivors' hearts, and changed the country's attitude to the Holocaust. The topic was introduced as a subject in high schools, and to the best of my knowledge, the first school to do so was the Katzenelson High School of Kfar Saba, whose principal was my teacher and friend Gedalyahu Lahman, a Holocaust survivor himself. Today, 50 years after the Eichman Trial, the Holocaust is still a mandatory subject in high school. High school pupils and youth movement members travel to Auschwitz. We, the Association of Zagłębian Jews, send a delegation to Auschwitz almost every year.

All this is not enough. We must tell our children and our children's children what we experienced in the Holocaust, and preferably each one of the members of the first generation who survived the Holocaust should write down his own history, so that these things are not forgotten.

I end with a verse from the Book of Jeremiah, "Oh that my head were waters, and mine eyes a fountain of tears, that I might weep day and night for the slain of the daughter of my people!"

Survivor dedicated life to music, culture of our people, 'especially the music of the Holocaust'

TORONTO - Jenny Eisenstein, who survived several death camps, including Auschwitz-Birkenau, was liberated in Newstadt-Gleve, Germany, on May 1, 1945. Present at this year's Community Holocaust Commemoration on May 1 at Earl Bales Park, the elegant and still-attractive survivor, a professional singer, emotionally discussed her experiences as well as her new life in Canada with the *Jewish Tribune*.

"On every occasion, I have dedicated my life to the music and the culture of our people, especially the music of the Holocaust," said Eisenstein, who was the vocalist at "dozens and dozens" of memorial services here.

A moving piece of information came up in conversation on a personal level. I discovered that my late mother, Dorothy Nuremberger, co-founder of the *Canadian Jewish News* and a skilled pianist, had accompanied Eisenstein during a number of local concerts.

Eisenstein met her husband Jacob (who died in 1986) in Poland after the liberation; the couple, hav-

ing lost most of their family members in Nazi Europe, married in Sweden and lived there for a while before immigrating to Toronto in 1950, where they "lived a decent and charitable life," she said. They raised two sons: Michael is both a lawyer and a doctor of Preventive Medicine; Larry is an accomplished artist.

An ardent Zionist who travels to the Jewish state often, Eisenstein encouraged her family to observe the Bar Mitzvahs of both her grandsons,

Jacob and Ely, in Israel. She has performed on numerous historic occasions at the invitation of the Israeli government, including at the opening of Yad Vazikaron (Valley of Remembrance) in Modi'in and at a fundraiser before the 1967 war in Toronto, when Yigal Allon, then head of the Israeli air force, was here. She also performed to an audience of 15,000 at the closing ceremony of the first major international gathering of Holocaust survivors and their families in 1983 at Lincoln Memorial in Washington, DC.

- Alana Beck

JENNY EISENSTEIN

Dear fellow Zagłębian,

In a few days, the year 5771 will be over and the blessings of the new year, 5772, will be upon us.

I am writing this as rockets land in the towns in the south of Israel, injuring and killing people, on the street, in buses and cars, and even in synagogues.

I arrived in Israel in April 1948 from Cyprus, about one month before the declaration of statehood and the War of Independence. In the 63 years that have since passed, I cannot recall many extended periods of peace. And yet, the country developed, became established, absorbed immigration, and overcame the enormous obstacles that it faced. The State of Israel is today a country that the world admires and takes into consideration.

We, members of the first generation of the Jews of Zagłębie, survivors of the Holocaust, took upon ourselves many tasks, including the commemoration of Zagłębian Jewry that perished in the Holocaust. We have performed many activities related to commemoration: we constructed a memorial in Nahalat Yitzhak, and a large impressive memorial in Modi'in Forest, funded exclusively by donations and membership dues of Zagłębian in Israel and overseas. We also worked in cooperation with the municipal and district authorities in Zagłębie in commemorating synagogues, Jewish schools, and the sites of the major ghettos of Srodulja and Kamionka. Still, several issues remain to be addressed, including the commemoration of the synagogue in Sosnowiec and local Jewish cemeteries.

Recently members of the third generation — the grandchildren — have organized activities and we, members of the first and second generations, look upon their activities with great satisfaction and will do our best to help them take part in the organization's operations, to ensure perpetration of the memory of Zagłębian Jewry.

I wish all Zagłębie Jews in Israel and overseas and their families, a Happy and Healthy New Year, a year of peace and prosperity.

Shana Tova!

Abraham Green - Chairman of the Zagłębie World Organization

May 2nd, 2011 -Yom HaShoa Memorial Service for Zagłębie Martyrs

From Abraham Green's address at the memorial service...

WWII ended 66 years ago, in May 1945, when we, the remnants, the few who incidentally survived, were liberated from camps, or from death marches, or bunkers, or hiding.

After the liberation, we sought out family members at home, in the area closes to our homes, and worldwide. Very quickly we realized that we were left alone, with no family or home. Most of the survivors decided to emigrate to Israel. With the help of members of "HaBricha" and the soldiers of the Jewish Brigade, we slipped through borders, traversed the Alps, and embarked on dilapidated ships illegally to come to Israel — the state in making. Many of us were caught by the British and sent to camps in Cyprus. When we arrived in Israel, we participated in wars and bloody battles, before and after the establishment of the State. When they ended, we started to take care of our own needs: We built families of our own and made a living, and the Holocaust remained a silent topic, an untouchable taboo. The veteran settlers in Israel were not aware of what we had gone through and had a hard time understanding us. We did not want to speak of our experiences or involve anyone in what we had gone through in that horrific time.

הדור השלישי

לא שוכחים - עושים! - פרויקט חדש של הדור השלישי

לקראת ראש השנה הקרב אנו פוזזים בפרויקט חדש! מדור בביקור אחד למספר חודשים שבו "זוג צעירים" יקרו חבר דור ראשון שגר בסמוך למקום מגוריהם. זוהי הזדמנות עבורך "בן הדור השלישי":

- להראות לדור הראשון שלא שכחת אותם
- לתת להם את הכבוד המגיע להם
- לארח להם חברה, לא תאמין כמה הם ישמחו מך (חלקם ללא משפחות)

ועבורך: לשמוע וללמוד על העבר שלך מסיפורים ממקור ראשון, חוויה שלא תשכח!

איך תצטרפים:

שולחים מייל עם הפרטים שלך (שם, מקום מגורים, טלפון). אם יש מישהו/י שאתם רוצים ללכת ביחד חשוב רק לציין למי את זה.

אנו נשלח לך פרטי הדור הראשון, תתאמו יום ושעה שנוחים לכם, וזהו- אפשר לצאת לדרך! אין מה לדאוג, יהיה גם דף עם הסברים והמלצות, וכמובן ניתן יהיה לאסוף זר פרחים מהארגון למסור ל/ה. פרויקט- פשוט, קל וחשוב לכל!

לפרטים והרשמה:

צופית ארליכמן zufit.e@gmail.com אורה גלר ora@koplon.com אמיתי פדר amitav.feder@gmail.com

הנצחה ביד הזיכרון

כל המעוניין להנציח את שמות יקיריו ביד הזיכרון לקדושי זגלמביה במודיעין, אנא העבירו השמות אל שמשון ישביץ טל 052-5469-888 דוא"ל: jshimshon@gmail.com נא לציין הנצחה

קפה זגלמביה

בכל יום שני הראשון בחודש נפגשים בני הדור השני והשלישי באולם הארגון בת"א לפרטים נוספים: רחל בבס Rachel.bebes@gmail.com

ברכות חמות לבת הדור השני

רחל בבס

ברכות החדשה של קפה זגלמביה בהצלחה!

עורכת: יונה קובז, המערכת: אבוהם גרין, אנה צוזיאקובסקה, אלחנר ולנר. עריכה לשונית עברית - חנית רייסר-גיסלר. עריכה לשונית אנגלית - אילה אבידב. תצלומים - שמשון ישביץ ויוסי ויקובז. עריכה גרפית דפוס - דפוס קונטאק ת"א

כתובות המערכות: ארגון קהילות יוצאי זגלמביה, רח' פרישמן 23 ות"א, 63561 לתרומות: ארגון יוצאי זגלמביה' בנק לאומי, בת-ים, סניף מס. 861, חשבון מס. 33938/34

Zaglebie World Organization, 23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For contributions: Bank Leumi of Israel, branch No. 861, account No. 33938/34
EM: yonakobo@netvision.net.il